

car(r)abillat, o *escaravits*) ve la forma +*esquiricau*, -*cada* «espavilada» que vaig sentir a Benasc, 1965. *Aixorubejar-se* que *AlcM* atribueix a Tortosa per «reviscolar, posar-se bé d'una malaltia, revenir» potser d'un derivat en -*ejar* de *eixereubir/eixoribir* (de *ereubut*) que hem suposat com a forma etimològica.

¹ En forma tèrbola i confusa, Spitzer i Montoliu; Moll millor, i tampoc útilment. — ² Subak, Montoliu, M-Lübke, Fouché, sembla que juguïn a qui dirà la cosa més desencaminada: un arriba a pensar en CERRITUS 'boig', un altre en SERESCERE 'asserenar-se' (!). El més inexcusable és Fouché (*Phon. Rous.*, BDC XIII, 2) car no hi ha lingüista que no pugui saber, i ho calli, que el participi d'un verb en -IGERE, com el seu *EX-ERĒCTUS, de cap manera no pot tenir E breu (cf. Meillet-Vendryes, § 119; Juret, *Phon. Lat.*, p. 335; el resultat d'ĒCR és *et*, i de fet ERĒCTUS dóna *eret*: Furs de Val., Llull, *DAG.*, etc.). Els més seriosos, perquè almenys hi feren un esforç, són Spitzer (*LexikK* 10-2) i Moll (*Supl.*, 1310, i llarga nota en *AlcM*) les notes dels quals tenen la utilitat de donar indicacions bibliogràfiques i refutar les aberracions que han escrit tots ells (menys les pròpies). Moll qualifica amb raó d'absurd semànticament el fantàstic *EXCERVICTUS de Spitzer, però en l'aspecte formatiu i en el fonètic no ho és menys. Ell defensa llargament un *EXAURICULARE 'tallar les orelles', i no veu que això semànticament és encara més desencaminat, i cau en l'habilitat d'intentar un veritable escamoteig: «d» per intercalació d'una *v* evitadora del hiatus, de *eixoroir* s'ha format *eixorivir*, *eixerivir* i *eixirivir*, car això és provar de «passar de contraban» *eixerivir-eixirivir* —que ja ni en aparença explica— a base de posar-les a la cua, sense comptar que ell sap prou que la *v* «evitadora del hiatus» no s'intercala sinó quan precedeix o segueix immediatament a una vocal labial (com *o*, *u*, però mai *e*, *i*); però ¿per què detenir-nos en el detall fonètic, si comença perquè ni tan sols intenta explicar la variant principal *eixerit*? — ³ Això segon ho posa ambigüament en la forma «diminutiu *seridet* Plana (Artana)» no se sap si hi entén que amb «Plana» només es refereix a Artana i a aquest diminutiu. Aqueixa *s-* també té un valor incert, car tractant-se d'un poble de frontera, podria ser una pronúncia imperfecta de gent mig xurra, que no pronuncia bé la *x-*. Coincideix, és cert, amb la variant *assirit* de la versió I de MilàF i la de Lacav. Això mateix, però, no està lliure d'una sospita semblant. En tot cas és clar que fixar-se en aqueixes tres dades de *s-*, de valor tan discutible, per a propòsits etimològics, fóra ben imprudent. — ⁴ «Yo no n'hi amat més qu'un - que és fill de la Valldaura: / és petit y *aixerit* y bonicoy de la cara», MilàF, *Romillo.*, 351.5, segons la versió A; *aixurit* en la versió B (que sabem recollida a Argenton) i *assirit* en una versió E. — ⁵ Comprovo que així ho porta l'autògraf (§ 7) i també la còpia en net que en féu fer per enviar-la a la impremta. En l'edició sortí imprès *eixorivia*, segurament per

la intervenció del corrector d'impremta (que imposa la forma «del diccionari»). En l'obra pòstuma *La Rambla*, també l'original porta *eixiribir* en el cap 4, però ací en el cap. 1 ell mateix havia escrit *eixorivit* (no sé si volent-se sotmetre, vell com era, a l'esmena que li havien fet un cop). Val a dir que en el passatge d'*eixoriviment* que cito infra de *L'Avi dels Mussols* ho veig amb -*xo-* en un dels dos autògrafs (no sé si en l'altre): no descarto, doncs, que ell també usés aquesta forma. — ⁶ Lab. 1839 al costat d'*aixerit* posa «*aixerirse*: aliviar-se algú de l'ensopiment que ha patit». Però com que aquest ús verbal reflexiu d'aquesta variant és tan inoït i com que és el matís propi d'*eixeribir-se*, i no pas el d'*eixerit*, hi ha motiu de sobres per sospitar que sigui una mera errada d'impremta o de còpia per *aixeribir-se*. *AlcM* només dóna una cita d'*aixerir-se* en una narració menor de Genís i Aguilar, on també pot ser errada per *aixeribir-se* i altrament aquest és escriptor de desigual valor i autoritat.

Eixriviment, *eixerivir*, *V. eixerit* *Eixermada*, *eixerador*, *eixeramar*, *eixerматаire*, *V. erm* *Eixerment*, *V. sarment* *Eixermin*, *V. erm* *Eixernir*, -*nit*, *V. eixerit* i *cerndre* *Eixerrat*, *V. errar* *Eixerri*, *V. xerri* *Eixerri*, *eixerrit*, *V. eixarreit* *Eixerri*, *V. xerri* *Eixert*, *V. eixartell* (EIXARCOLAR) *Eixervellar*, -*llat*, *V. cervell* *Eixida*, *eixidiu*, *eixidor*, *eixidura*, *V. eixir* *Eiximenea*, *V. xemeneia* *Eixinguer*, *eixingueró*, *V. eixanguer*

EIXIR, 'sortir', del ll. ĒXĪRE id., format amb IRE 'anar' i EX 'fora'. □ 1.ª doc.: *origens* (*Homilies*, etc.). «Intrar et *exir* et gerreçar», doc. de 1130-60 (DBal.), «aqueu qui ix seminar la sua sement ---», «Déus --- ¡Diab!e pogra cegar si-s volgués, e gitar en infern sí que jamés no n'asqués» ('no n'eixís'), *Hom.*, f° 2v21, 6r21; «quan vos *exirets* de Palars no-us i lexarets melor amic que jo», c. 1260 (PPujol, *Docs. Vg. Urg.*, 25,8). Exs. de Jaume I i de JoMartorell en el DBal.

Fins a una època força recent l'ús d'*eixir* degué ser general en tot el territori de la llengua, si bé en els últims segles li aparegué un fort concurrent en el verb *sortir*, tan fort en el cat. central, que l'ha convertit, almenys a Barcelona, en un mot antiquat, i això tendeix a estendre's cada cop més a tot el cat. or. i a sectors creixents de l'occid. i el balear; sobre l'avenç d'aquest estat de coses es poden obtenir dades detallades en Alcover-Moll, *Flexió*, AORBB v, 26. Resten encara ben fidels a *eixir* el dial. ross., civ. (PzCabr.), el Pallars, el sector occid. del cat. occid., les terres de l'Ebre i el P. Val. En aquest, *sortir* només a la Plana de Cast. ha començat a introduir-se una mica (Borràs Jarque fa constar que es diu igual que «*eixir* o *ixir*», BSCC xiv, 449), però *e(i)xi* és el que ja se sent pertot a les muntanyes de la Tinença i Morella, 1934, i continua vivíssim i ben autòcton fins a l'extrem Sud, com ho comprova l'existència d'una forma especial, sincopada, de futur que allà s'ha desen-